

سه گروه توسعه- توسعه سواحل مَکُران

نخستین بار در فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی مطرح شد که آن را به مثابه گنجی عظیم برای کشور دانسته‌اند. می‌توان استنباط کرد که دستیابی به این گنج نیازمند عزم ملی است. طبق برنامه قرار است ۲۷ شهر جدید در مناطق جنوبی کشور و سواحل مَکُران احداث شود و ۷ درصد جمعیت کشور در نوار ساحلی جنوب سکنی گزینند، بنابراین دستیابی به پتانسیل‌های این منطقه الزاماتی دارد که یکی از آنها قطعاً مدیریت یکپارچه است و به نظر می‌رسد، با اقداماتی که به صورت یکپارچه در این منطقه صورت می‌گیرد، دگرگونی در منطقه خواهیم داشت که نتایج آن موجب رفاه عمومی مردم منطقه و در نتیجه کشور می‌شود. لذا با توجه به اینکه لایحه اساسنامه سازمان توسعه سواحل مَکُران در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار دارد، فارس گفت‌وگویی با عیسی گلوردی معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی دبیرخانه شورای توسعه مَکُران داشته است که در ذیل با هم می‌خوانیم:

توسعه سواحل مَکُران اولین بار توسط مقام معظم رهبری مطرح شد، با توجه به اهمیت توسعه سواحل مکران لطفاً در مورد پتانسیل های این منطقه و لزوم تصویب اساسنامه سازمان توسعه سواحل مکران و مزایای آن برای اقتصاد مردم منطقه و کشور توضیح بفرمایید؟

گلوردی: وسعت سواحل مَکُران حدود ۷۰هزار کیلومتر مربع است که از جنوب شرقی کشور آغاز می‌شود و شهرستان‌های دشت یاری، چابهار، کنارک، زرباد، لیردف، جاسک، سیریک و میناب را در بر می‌گیرد. این شهرستان‌ها نیز ۸ شهر نسبتاً متوسط و کوچک از جمله چابهار و میناب را که جمعیتی بیش از ۸۵۰ هزار نفر دارند، را در بر می‌گیرد. همچنین این منطقه از ۳ هزار و ۵۰۰ روستا تشکیل شده و شهرک‌هایی نیز در این منطقه در حال احداث است. با وجود اینکه برخورداری این منطقه از مناطق دیگر کشور کمتر است، اما این منطقه جغرافیایی دارای پتانسیل‌های بسیار زیادی است که به دلیل برخورداری از مزیت سواحل قبل و بعد از انقلاب از این جغرافیای بی‌بدیل بهره‌وافری نبرده‌ایم.

دولت‌های گذشته توجه جدی ظرفیت‌های سواحل مکران نداشته‌اند

گلوردی: مقام معظم رهبری اولین فردی بودند که این منطقه را به عنوان گنج پنهان به مردم و دولت معرفی کردند، در واقع ایشان اولین کسی بودند که با نگاه توسعه و پیشرفت در همه حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، امنیت، روابط خارجی، زیست محیطی، علم و فناوری به این منطقه نگاه خاص داشته‌اند و از ۲۰دهه پیش تاکنون لزوم توجه به پتانسیل‌های این منطقه را توصیه کرده‌اند، اما متأسفانه در دولت‌های گذشته توجه جدی به این منطقه نشده است.

مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۵ در قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ای کشور ماده ۶۸ را مصوب کرد. در این ماده یک شیوه جدید حکمرانی در منطقه مَکُران به عنوان راهبر اصلی ذکر شده‌است، به‌طوری‌که براساس این قانون تمام وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی، نهادهای موسسات عمومی به غیر از دفاعی، امنیتی، قضایی و امور خارجه و همچنین تمام دارایی‌های دولت و دستگاه‌های اجرایی اعم از متقول و غیرمتقول و تمام طرح‌ها و پروژه‌ها(در حال بهره‌برداری یا اجرا) در منطقه سواحل مکران به سازمان توسعه سواحل مکران منتقل شود. در واقع این سازمان ماهیتش توسعه‌ای خواهد بود که در قالب شرکنی اداره می‌شود و در طول ۷۰سال گذشته نیز اختیاری به این شکل به یک تشکل در کشور داده نشده‌است. چگونگی ارتباط مناطق آزاد این محدوده با سازمان، در اساسنامه تعیین شده است.

لایحه اساسنامه سازمان توسعه سواحل مَکُران در تیرماه امسال در دولت سیزدهم تصویب و توسط رئیس جمهور به مجلس شورای اسلامی ارسال شد، با یک فوریت در دستور کار کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی قرار گرفت و کلیات آن در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.

مفاد اساسنامه توسعه سواحل مکران تشویق و تسهیل برای سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی ایجاد می‌کند تا سرمایه‌گذاران در سواحل مکران در حوزه‌های انرژی، فولاد، فلزات رنگی (آلومینیوم، مس)، شیلات، کشاورزی، گردشگری، خدمات بانکداری، خدمات حمل و نقل، حوزه‌هایی هوایی، دریایی، زمینی، ریلی و ترانزیت کالا سرمایه‌گذاری کنند.

بنابراین برای تحقق و دستیابی به این مسائل دبیرخانه‌شورای توسعه سواحل مکران کار مطالعاتی را در منطقه آغاز کرد و طرح جامع منطقه مکران تدوین شد و مشاورین مختلف در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، آمایشی نسبت به بارگذاری این منطقه اقدام کردند بطوریکه دبیرخانه شورای توسعه سواحل مکران تاکنون بیش از ۴۵

جلسه با دستگاه‌های اجرایی، نهادهای و موسسات برگزار کرده است و نظرات آن‌ها را در طرح جامع اعمال شده است، لذا دستگاه‌های اجرایی دولتی با توجه به تأکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر توجه به این منطقه، کاملاً با ما همراه هستند و به طرح جامع در منطقه اشراف دارند.

برنامه‌های توسعه‌ای سواحل مکران چیست با توجه به اینکه هنوز تشکیل سازمان به تصویب مجلس نرسیده است، دبیرخانه چه اقداماتی را برای توسعه سواحل دارد؟

گلوردی: دبیرخانه شورای توسعه سواحل مکران برای توسعه این منطقه یک طرح جامع تعریف کرده است که این طرح متشکل از سه برنامه ۵ ساله است. در واقع در برنامه اول پنج ساله به سرمایه‌گذاران گفته می‌شود که امکان فعالیت در چه پروژه‌هایی در این منطقه وجود دارد و چه تسهیلات و چه مشوق‌هایی برای سرمایه‌گذاری در منطقه ارائه می‌شود.

بنابراین با توجه به مسئولیت اجتماعی که بر عهده دبیرخانه است، برای برنامه اول ۵ ساله در این منطقه فعالیت صنایع شیلاتی، کشاورزی، گردشگری و بوم گردی طراحی شده است که اولویت واگذاری و سرمایه‌گذاری به مردم محلی منطقه است و با توجه به تعداد شهرها و روستایی که در منطقه مکران وجود دارد و همچنین آب و هوای مناسب این منطقه پیش‌بینی می‌کنیم که در صورت اجرایی شدن طرح‌ها و پروژه‌های مربوط به گردشگری استقبال خوبی از این طرح‌ها صورت گیرد و بوم گردی و گردشگری در این منطقه رونق یابد.

به لحاظ کشاورزی سواحل مکران منطقه بسیار مناسبی برای کشت میوه‌های گرمسیری به شمار می‌رود، به‌طوری‌که می‌توان هر نوع میوه‌ای که در شبه قاره (هند، پاکستان، بنگلادش) تولید می‌شود، در این منطقه تولید کرد و لذا هم اکنون در مساحتی بالغ بر ۷ هزار هکتار موز در این منطقه کشت می‌شود که با اجرای فازهای بعدی و سرمایه‌گذاری شرکت‌های بزرگ برای کشت در این منطقه سطح زیر کشت موز در این منطقه به ۱۲ هزار هکتار خواهد رسید.

سالی ۶۰۰میلیون دلار موز وارد کشور می‌شود

در حال حاضر سالانه حدود ۶۰۰میلیون دلار صرف واردات موز به کشور می‌شود که در صورتی‌که پروژه تولید موز در این منطقه تحقق یابد در کوتاه مدت نیاز داخلی کشور به موز تأمین می‌شود و دیگر نیازی به صرف ارز برای واردات نیست. براساس برنامه ۵ ساله اول توسعه سواحل مَکُران مقرر است تا در این مدت نزدیک به یک میلیون تن محصولات شیلاتی در کشور تولید شود تا عمده نیاز غذایی کشور در بخش دریایی تأمین و حتی صادر کند. به غیر از شهرک‌های موجود در این منطقه ۳۷شهرک کشاورزی، باغداری، شیلات، دامپروی و دامی ایجاد خواهد شد.

احداث ۵شهر جدید در سواحل مکران

گلوردی: در منطقه مَکُران به جهت اینکه صنایع مولد ایجاد شود، شهرها و سکونت‌های فعلی ۵۰ درصد افزایش پیدا خواهد کرد و لذا ۵ شهر جدید در منطقه بارگذاری خواهد شد که این ۵ شهر نزدیک به یک میلیون و ۱۰۰ هزار نفر به جمعیت منطقه اضافه خواهد کرد.

همچنین پیش‌بینی شده است که در حوزه درمان و خدمات بهداشتی با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی حدود ۴ هزار تخت درمانی به ایسن منطقه اضافه شود.

در حوزه گردشگری نیز پیش‌بینی شده است که طی یک برنامه ۵ ساله ۴۰ هزار تخت به منطقه اضافه شود که قسمتی از آن بوم گردی و جامعه محلی متولی آن خواهد بود و قسمتی هم به شکل گردشگری کلاسیک خواهد بود.

پروژه های صنعتی منطقه چیست؟ آیا برای این منطقه پروژه صنعتی تعریف شده است و اگر تعریف شده هدف از اجرای ایسن برنامه‌های صنعتی چیست؟

گلوردی: به غیر از این موارد بارگذاری تولید ۱۵ میلیون تن فولاد را در منطقه خواهیم داشت که اکنون تولید حدود ۷میلیون تن فولاد در منطقه عملیاتی شده است. همچنین در برنامه صنعتی ما

تولید ۲ میلیون تن آلومینیوم و ۵۰۰ هزار تن مس برنامه ریزی شده است. در حال حاضر ۴۰ درصد از ۲ پتروپالایشگاه مورد نظر در منطقه ساخته شده است و تا پایان برنامه اول پنج ساله این دو پالایشگاه زیر بار تولید ۶۰۰ هزار بشکه برای پالایش و پترو خواهند رفت.

راه‌اندازی ۳فرودگاه در سواحل مَکُران مواردی که در حوزه صنعت ذکر شده در حد برنامه است یا اجرا شده است؟

گلوردی: برخی از این برنامه‌ها اجرایی شده است. در منطقه مکران ۶ مجموعه پتروشیمی ساخته می‌شود که گاز مورد نیاز آن و همچنین لوله نفتی که مورد نیز این پتروپالایشگاه‌ها است، به منطقه آمده است.

همچنین در منطقه مکران ۳فرودگاه جدید احداث می‌شود که در فرودگاه چابهار با ارتش جمهوری اسلامی ایران توافق شد که زمین بایر ضلع شمالی این فرودگاه در اختیار راه و شهرسازی قرار بگیرد تا قسمت تجاری فرودگاه ایجاد شود و ۲ فرودگاه دیگر در لیردف و کوه مبارک ایجاد می‌شود تا این ۳قلب بزرگ صنعتی و خدماتی از ترابری هوایی بهره مند شود.

با اجرای فاز دو بندر چابهار امکان پهلوگیری کشتی‌ها با ظرفیت ۳۲۰ هزار تن فراهم می‌شود، همچنین کارهای مطالعاتی ایجاد دو بندر جدید لیردف و کوه مبارک آغاز شده که امیدواریم ایجاد این دو بندر در اواخر امسال در کرانه دریای عمان آغاز شود. ضمن اینکه در منطقه مکران در حال حاضر یک جاده ترانزیتی قرار دارد که ۲ جاده به آن اضافه خواهد شد که یکی جاده ساحلی و دیگری جاده بالای جاده ساحلی است که عمق نفوذ پذیری منطقه را زیاد خواهد کرد.

با اجرای فاز دو بندر شده مربوط به فاز اول پنج ساله است. ۲ برنامه ۵ ساله دیگر در منطقه اجرایی خواهد شد که البته برنامه دوم و سوم پنج ساله با توجه به پیشرفت برنامه اول در زمینه به دست آوردن بازارهای جهانی طراحی می‌شود. از آنجا که پروژه های این منطقه با نگاه ارزآوری برای کشور طراحی شده است، لذا باید بررسی در این باره صورت گیرد تا بدینهم علاقه مندی برای سرمایه‌گذاری در چه حوزه‌هایی در منطقه وجود داشته است و بازار به چه سمتی حرکت کرده و نگاه برنامه‌های بعدی را براساس آن تغییر دهیم.

زیرساخت‌ها برای آغاز برنامه ۵ ساله اول فراهم است؟ چه زمانی برنامه اول توسعه سواحل مکران آغاز می‌شود؟ زیرساخت‌ها برای آغاز برنامه‌ها فراهم است و چقدر سرمایه برای توسعه سواحل مکران نیاز است؟

گلوردی: برپای فراهم شدن زیرساخت‌های برنامه اول ۵ ساله توسعه سواحل مکران از جمله ریل، جاده، آب و برق انتظار است که دولت جمهوری اسلامی ایران سرمایه‌گذاری کند، اما بخش خصوصی نیز می‌تواند در بقیه بخش‌های سرمایه‌گذاری مانند فرودگاه و بندر کمک کند.

برای فراهم سازی زیرساخت‌ها، سازمان همکاری می‌کنند و برای تأمین اعتبار مسود نیاز قول‌های مساعدی داشته‌ایم، ضمن اینکه روش‌هایی را به عنوان تأمین منابع پیشنهاد کرده‌ام که امیدواریم پیشنهادهایی که به صورت شفاف‌هی و بعضاً کتبی توسط مقامات مورد تأیید قرار گرفته، اجرایی شود تا بتوانیم به اهداف مورد نظر دست یابیم.

نیاز به سرمایه ۹میلیارد دلاری برای زیرساخت‌های سواحل مکران

ساخت زیرساخت‌های سواحل مکران به ۹ میلیارد دلار سرمایه نیاز دارد که بخششی از این بودجه را شاید بتوان از طریق بخش خصوصی و بخشی را از طریق دولت تأمین کرد، اما مجموع هزینه بارگذاری صنایع مختلف در برنامه ۵ ساله اول توسعه مکران حدود ۸۰میلیارد دلار است که برنامه ما بارگذاری این صنایع در منطقه توسط بخش خصوصی است. ضمن اینکه برنامه ما در منطقه سواحل مکران با نگاه صادرات محور طراحی شده و هدف ما این است که بخش خصوصی در این منطقه محصولی را تولید کند که صادرات داشته باشد.

به همین جهت در برنامه پنج ساله اول ما تشکیل ۵ شهرک صنعتی در دستور کار قرار دارد که شهرک‌های صنعتی ما متفاوت با شهرک های صنعتی موجود است. بطوریکه در یک از شهرک‌های صنعتی مورد نظر ۴ صنعت بزرگ بارگذاری شده

است که نزدیک به ۳هزار هکتار است که هزار هکتار از آن را یک پالایشگاه ۳۰۰هزار بشکه‌ای تشکیل می‌دهد که اکنون نیز ساخت حدود ۴۰ درصد آن پیشرفت داشته است.

همچنین برای تولید ۲ هزار و ۵۰۰مگاوات برق خورشیدی برنامه ریزی کرده‌ایم که برای تولید هزار مگاوات از آن یک سرمایه‌گذار اعلام آمادگی کرده است و در حال مذاکره با آن هستیم.

تولید خودروی برقی در سواحل مکران با توجه به نیاز صنایع مختلف در کشور آیا تولیدات برق نیز در این منطقه صادراتی خواهد بود؟

گلوردی: اول بگویم که در حوزه تولید خودروهای برقی نیز برنامه‌ریزی ما تولید ۲۵۰ هزار دستگاه خودرو برقی در منطقه و همچنین ۵۰۰ هزار موتورسیکلت برقی است که بارگذاری آنها توسط بخش خصوصی در منطقه انجام خواهد شد. در حال حاضر ۲ مجموعه در منطقه سواحل مکران در حال ایجاد نیروگاه برق حرارتی هستند و یک مجموعه نیز در حال ساخت نیروگاه برق خورشیدی است لذا با صنایع مختلف جلساتی برگزار کرده‌ایم تا در صورت نیاز برقشان را از این نیروگاه با قیمت جهانی خریداری کنند و آنها نیز با قیمت جهانی محصول صادر کنند. بنابراین ما در تولیدات این منطقه تصدی گری دولتی را کم می‌کنیم.

یکی از اهداف وزارت صمت تولید خودروی برقی برای مصرف داخلی است در صورتی که این پروژه محقق شود مصرف آن داخلی است یا اینکه این تولیدات صادر می‌شود؟

گلوردی: همانطور که بیان شد، هدف ما ایجاد پروژه های صادرات محور در منطقه است در خصوص تولید خودروی برقی در منطقه سواحل مکران چشم انداز ما صادراتی است اما اگر قرار باشد تولیدات این منطقه از جمله خودروهای برقی به مصرف داخلی برسند باز هم باید به قیمت جهانی عرضه شود و لذا ما به سرمایه‌گذار تکلیف نمی‌کنیم که تولیداتش برای مصرف داخلی باشد.

هدف ما از ایجاد صنایع مختلف در این منطقه تولید ثروت برای کشور است، بنابراین براساس تکلیفی که رئیس جمهور بر عهده مکران نهاده است باید در این منطقه فرآیندهای صادرات محور را ایجاد کنیم. البته برخی از تولیدات ما مانند سیمان در این منطقه صادراتی نخواهد بود، زیرا با توجه به برنامه ریزی برای ایجاد شهرهای جدید قطعاً نیازمند ساخت و ساز در منطقه هستیم ضمن اینکه در این منطقه در حال حاضر کارخانه سیمان وجود ندارد. برنامه

تشریح برنامه‌های سواحل مَکُران توسط معاون دبیرخانه

شورای توسعه مَکُران «اقتصاد سرآمد» بازنشر می‌کند

زیر و بم توسعه سواحل مَکُران

احداث ۲۷ شهر جدید در مناطق جنوبی و سواحل مَکُران در گرو مدیریت یک پارچه

می‌کند و سطح رفاه عمومی را افزایش می‌دهد. پس از تحقق برنامه اول پنج ساله در این منطقه چقدر اشتغال زایی خواهیم داشت؟ **گلوردی:** با توجه به حجم مولدسازی که در منطقه صورت خواهد گرفت، ما نگران کمبود نیروی کار در منطقه هستیم و به همین جهت پیش‌بینی کرده‌ایم که جمعیت این منطقه که اکنون ۸۵۰ هزار نفر است در ۵ سال آینده به ۲،۵ میلیون نفر افزایش یابد و این افزایش جمعیت براساس اشتغال برنامه‌ریزی شده است.

همکاری سازمان ها و نهادهای دستگاه های دولتی برای اجرای این طرح ها چگونه است؟
گلوردی: دستگاه های دولتی نسبت به کاری که در این منطقه قرار است انجام شود کاملاً توجه هستند و شریک ما در توسعه منطقه هستند و به هیچ وجه مشکلی با دستگاه های دولتی برای اجرای پروژه ها نداریم. دبیرخانه شورای توسعه سواحل مکران جزئی از دولت است و دستگاهی مجزا نیست، بلکه در این منطقه با کمک ما شیوه جدید حکمرانی با قوانین و مقررات ساده تر برای سرمایه گذاری و توسعه ایجاد می‌شود.

ضمانت اجرایی این طرح ها چیست؟ و آیا می توان اطمینان داشت که در پایان ۵ ساله اول تمام طرح‌های مورد نظر در منطقه به ثمر برسد؟

گلوردی: چون اراده حکمرانی بر این است که این اتفاق بیفتد قطعاً امیدوار هستم این اراده محقق شود مهمترین قسمتی که در توسعه این منطقه نقش دارد بخش خصوصی و بازار است که همین الان بخش خصوصی بارگذاری های لازم در صنایع بزرگ را انجام داده است و بعضی از بخش ها در حدود ۱۲ میلیارد دلار در حال بارگذاری سرمایه هستند و تعداد این پروژه ها نیز قابل توجه است که اگر قرار بود این پروژه ها در بخش دولتی اجرایی شود، قطعاً زمان بر بود، اما از آنجا که این اقدامات توسط بخش خصوصی انجام می‌شود در کمتر از یک سال و نیم اغلب این پروژه‌ها ۴۰ درصد پیشرفت داشته است.

حضور هندی‌ها برای توسعه بندر چابهار به کجا رسید؟

گلوردی: هندی‌ها یک بارگذاری روی جزئیل بندری انجام داده‌اند و با توجه به اینکه فاز دوم بندر شهید بهشتی چابهار در سال های اول و دوم طرح پنج ساله آغاز می‌شود لذا در این بندر امکان پهلوگیری کشتی های با ۳۲۰ هزار تن ظرفیت فراهم می‌شود. یکی از ایراداتی که هندی ها می‌گرفتند، اینکه توسعه ما متناسب با برنامه‌های آن ها پیش نرفته است، اما براساس مذاکراتی که اخیراً با هندی‌ها صورت گرفته آن ها نیز متقاعد هستند که متناسب و طبق برنامه ما آنها نیز سرمایه گذاری خود را توسعه دهند و در حوزه ترانزیت و حمل و نقل با ما همکاری کنند.

بدون شرح

قاب دوربین

عکس: اصغر بشارتی